

Olga.

Odlomek iz prijateljevega pisma. Priobčil Fr. Dolinčan.

ed drugim si izrekel, prijatelj, v svojem zadnjem pismu tudi začudenje, kako sem mogel podleči taki ženski...

Vsa čast toliki odkritosrčnosti in moje popolno priznanje! Hvaležen sem ti zanjo! Na prijatelja, ki govori o takih stvareh tako brez ovinkov, se smem gotovo vsikdar zanesti! Še nikdar nisem bil bolj prepričan nego zdaj, da ti srce res bije zame in da si res moj »z dušo in telom« . . . Zato ti pa tudi rad dam zahtevana pojasnila — kolikor je to pač v moji moči! . . .

Pred vsem je bilo napak, da sem ti poslal sliko njeno. Samo to, kar v človeku živi, mika, zato je iz mrtve fotografije nemogoče posneti, od kod tista moč, ki jo ima včasih kako bitje do nas. Ne da bi hotel reči s tem, da je ta Olga v resnici morda lepša nego na sliki! Nasprotno, slika je kolikor toliko idealizirana! . . . Njen obraz nikakor ni lep. Suhljat je, nekoliko črnkast, in potem še tisti prifrknjeni nosek njen! . . . Ne, klasično lepa ni, lagal bi, ako bi trdil kaj takega — in vendar, kak čudovit vpliv ima ne samo do mene, temuč do moških sploh! . . .

Kadar se prikaže na ulici, se vselej hipoma vse oživi! . . .

»Olga . . . Olga . . . Olga!« se čuje na vseh straneh. Kakor bi bila v celem mestu ena sama Olga! . . . In vse se suje in spogleduje in tisoč oči je obrnjenih nanjo! . . . Vse jo občuduje, a nobeden ne ve zakaj! . . . Moškim zavre kar kri po žilah, kadar jo uzro; to se da iz njih pordelih obrazov sklepati. In nič jih ni sram, ustaviti se ter zijati za odhajajočo ali celo obrniti se ter pobirati stopinje za njo! . . . Toda če katerega izmed njih vprašaš, kaj mu ugaja na tej ženski, pogleda te topo in — ne ve ti odgovora! . . .

Jaz sem prepričan, da je marsikdo tudi sam zase že ugibal, kaj ga s tako neodoljivo silo vleče k njej . . .

So li mar nje oči tako zapeljive? . . . Nekaj posebnega so res tiste njene oči, to se ne da tajiti. Črne so kakor ogel in svetijo se tako skrivnostno kakor košček preperelega lesa, ki fosforiscira v nočni temini . . .

Toda take oči sem tudi drugod že videl! . . .

Ali pa je morda njena postava, njena rast, ki tako mika in podžiga? . . .

Njeni zunanjščini se ne da nič očitati, a koliko lepših stasov sem že opazoval pri ženskah! . . .

Potem pa njeno vedenje morda? . . .

Da, ko bi znal, kako vedenje ti ima! . . . V tem oziru se izpreminja kakor . . . No, nočem se poslužiti trivijalne primere! A skoro dvakrat ni enaka! Zdaj se ti drži resno in stopa tako ponosito in gravitetno kakor kaka madama, da bi človek padel na kolena prednjo ter povzdignil roke proti njej, zdaj zopet ti pleše in se suče kakor kaka vrtavka, da človek ne ve, kaj bi dejal . . . Včasih se ti drži jezno, včasih sentimentalno in otožno, da se ti skoro smili, včasih zopet se ti smehlja, kakor bi bila najbolj srečno bitje na svetu . . . Pa tudi stara se ti ne zdi dvakrat enako! . . . Danes bi ji prisodil trideset let, a jutri bi šel morda staviti, da jih nima nad petnajst! . . . Pa kako muhasta je! . . .

Zdaj ti kaže tiste svoje drobčkene zobke, ki se tem bolj bleste, ker obkrožajo njeno gorenjo ustnico majhne, a vendar vidne, temne brčice, zdaj zopet snežnobeke čipke svojega spodnjega krilca, ki ču dovito kontrastuje od črnega, baržunastega roba njene vrhne obleke — ali pa, če ji pride na misel, tudi svoje lepo oklikovane meče, pa bodi cesta še tako lepa in naj stopa po še tako skrbno pomenenem tlaku! Pri tej vročini, ki jo imamo zdaj, se zgodi večkrat tudi, da pride dekoltirana na ulico, in sicer tako, da ne vzbuja pozornosti samo pri moških, ampak celo pri ženskih! . . . Vse pa, kar stori, se ji čudovito prilega, in še nikdar nisem zapazil kaj pri njej, kar bi povzročalo kako nesoglasje, ali kar bi nasprotovalo dobremu okusu! . . . Največje ekstravagantnosti in ekstremnosti ti ve spraviti v prijetno harmonijo! Zapazil sem že često, da je drugim ženskam nekako merodajna, kar se tiče noše, in da jo posnemajo; toda malokje je tako umesten izrek kakor tukaj: »Si duo faciunt idem, non est idem!« Naj ti dene ona še tako zverženo stvar na glavo, stoji ji krasno! Druge se s takim pokrivalom samo smešijo! . .

Taka, vidiš, je ta Olga! . . .

Toda to vse še vedno ne pojasnjuje dovolj njene čudovite moči — in ti še vedno ne veš, kako je prišlo, da sem se jaz tako »črez ušesa« zaljubil vanjo! No, stvar se ne da tako lahko povedati!

Pred vsem te moram opozoriti na to, da moškimi ni tako lahko dostopna, kakor si morda misliš in kakor morda sklepaš iz tega, kar sem ti dozdej povedal o njej. Ne, celó ravnodušna je videti napram prizadevanjem svojih nešteti oboževalcev. To je naposled tudi povsem logično! Kar se ti ponuja, te nikdar tako ne mika

kakor tisto, kar si moras šele priboriti! Baš to njeno svojstvo pa sem jaz kmalu izsledil in na podlagi ravnokar omenjenega logičnega zaključka sem zasnoval svoj — vojni načrt! Ko je vse drugo strmelo zamaknjeno vanjo, sem jo jaz ignoriral toliko časa, da sem razžalil njeno samoljubje, in glej, manever se je obnesel! Brez dvojbe ji je imponovalo to in kmalu sem zapazil — za take stvari je sto in sto znamenj — da simpatizuje z menoj! Priznavam pa naravnost, da bi bil jaz takoj drugače začel, ako bi bil uvidel, da na ta način ne bo uspeha, kajti blaznel sem zanj, ti rečem, blaznel! . .

Kako sem prišel v ožjo dotiko ž njo, je postranska reč, in oni moment, ko sem ji povedal, da brez nje »ne morem živeti«, nima nič tako karakterističnega na sebi, da bi bilo vredno, opisavati ga. Vse se je zgodilo običajno in celo bolj vsakdanje, nego bi bil sam pričakoval! Pa tudi še iz nekega drugega vzroka ne govorim o tem. Bojim se, da bi potem še bolj ne zmajeval z glavo in da bi se še bolj ne čudil . . .

Toda tebe zanimlje, kolikor te poznam, moje razmerje do te ženske pred vsem s psihološkega stališča! S tega stališča je vsa stvar res veleinteresantna! In ker si ti do mene tako odkritosrčen, ti tudi jaz nočem prikrivati svojih misli, ki se me lotevajo včasih, tem manj, ker so me baš tvoje besede napotile k premišljevanju... A prosim te, da vzameš vse, kar ti povem, »cum grano salis«! . . To, kar ti razodenem zdaj, ni moje utrjeno prepričanje, to so le tako nekaki dozdevki! . . Skoro neumevno je, da se nam tako malokdaj posreči, dognati vzroke za pojave, ki jih opazujemo dan na dan! Naša bistrournost v resnici ni velika! . . Niti o tem, kar deluje v nas samih, si dostikrat ne vemo razlage! . . In tajiti se ne da, da je človek podvržen raznim zmotam! . . Zato so tudi naše sodbe glede žensk, ali boljše rečeno, sodbe o nas samih glede našega razmerja do žensk često povsem napačne . . .

Prijatelj, meni se vse tako zdi, da ni nedolžni pogled, ne ženska čednost in niti ne ženska lepota tisto, kar ima največjo moč do moškega, temveč ženska lascivnost! . . Tu mi ni v mislih lascivnost v skrajnem pomenu besede! Dovolj, da čutiš: ta ženska ima temperament, ima kri! . . Izdati ti mora, da ima želje, in to se zgodi lahko na sto in sto načinov! Ne, kake oči te gledajo, ampak kako te gledajo, na to pride! . . In to je odločilno, ne, kako lepa je ženska, ampak na kak način te dovede do zavesti, da je lepa! . . In toliko lepa je kmalu kaka ženska, da razvname — moško poželjivost! . . Vsa ljubezen naposled tudi ni nič drugega nego — poželjivost! . .

Le pomisli, prijatelj: ali te je nedolžen pogled kdaj zmedel tako, ali te je vzoren obraz sramežljive ženske kdaj del tako ob vso pamet, nego če si zapazil v pogledu ali v usmevu kake ženske, ki je morda manj lepa, nekaj hotljivega, izzivajočega? . .

In meni se zdi, da na tej moji Olgi vse izzivlje! . . Naj se ti drži resno ali žalostno, naj se ti joka ali smeje — njene oči iščejo nečesa, njeni pogledi koprne, vidi in pozna se ji na obrazu, da ji prsi polni vedno neko hrepenenje, hrepenenje morda po nečem negotovem, a vendar hrepenenje! . .

In to mika, to podžiga moške, podžiga tem bolj, ker je izizbirčna, ker so njene želje nenavadne . . .

Ti misliš, da hočem peti s tem sebi slavo, a motiš se, akoravno rad priznavam, da sem nekoliko ponosen na to, da nisem podlegel samo jaz njej, kakor se ti izražaš, temuč tudi ona meni, baš meni, prijatelj! . .

Sicer pa poudarjam še enkrat, da so vse to le moja domnevanja! . . Več nego mojih domnevanj ti nisem nameraval razkriti...

A zdaj vidim tvoj resni, v očetovske grbe zgrnjeni obraz in čutim, kako te mika, da bi me vprašal: »Kaj pa, če bi to ne bila samo domnevanja, kaj, če bi bilo res vse to, če bi bilo to tvoje trdno prepričanje — kake posledice bi to imelo? . .«

Nobenih — za enkrat! . . .

Zakaj tudi! . . Ljubim jo, ljubim goreče, strastno, ljubim tako, kakor sploh more ljubiti — moje srce! Pa naj jo pahnem od sebe, pa naj se ločim od nje samo iz tega vzroka, ker ne vem, zakaj jo ljubim! Ne, ne, ne, tako nespameten nisem, prijatelj! . . Dokler jo ljubim, je ne izpustim, in prav mogoče, da bo še moja žena! . .

Ti se zgražaš, ti se srdiš name? . .

Bodi vendar pravičen, prijatelj! . . Ali se v tem oziru moški sploh kaj razlikujemo drug od drugega? . . Ti, seveda, si pač nekaka izjema, vem dobro, da si idealist — toda takih izjem je malo! . .

Le premisli malo, prijatelj: kako pa to, da samuje toliko nedolžnih, toliko čednostnih in lepih deklet, pa da se tako lahko može — kokete? . . In če bi hotel vprašati nasprotno, kateri moški imajo največ sreče pri ženskah, kak odgovor bi dobil na to vprašanje? . . Ali mar takozvani moralni, takozvani korektni moški? . . Ah, kaj še! . .

Ne obsojaj me torej, prijatelj! . . Imej;rajši usmiljenje z menoj, če že ne moreš drugače! . .

Taki smo — navadni ljudje! . .

Homo sum! — To je moja tolažba! . .

